

Vårdförbundets stadga

Etiska koder för barnmorskor, biomedicinska analytiker,
röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor

Förord

I Vårdförbundets stadga beskrivs våra grundläggande värderingar, vårt uppdrag och vår organisation. Stadgan är grunden för hela vår verksamhet och vår politik. Denna stadga antogs av kongressen 2018. Barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor har valt att organisera sig gemensamt i Vårdförbundet. Stadgan hänvisar till våra fyra yrkens etiska koder. Det är därför viktigt att de finns med i anslutning till den gemensamma stadgan som vi tillsammans utgår ifrån.

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande

Stadgar antagna vid kongressen 2018

1. Vårdförbundets grundläggande värderingar och ändamål

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen och utvecklingen av professionerna. Vårdförbundet organiserar legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor samt studenter inom respektive utbildning. I Vårdförbundet utgår vi från våra grundläggande värderingar.

1.1 GRUNDLÄGGANDE VÄRDERINGAR

Demokrati

Vårdförbundets organisation utgår från dig som medlem.

Vårdförbundet präglas av öppenhet och insyn i den demokratiska processen.

Rätten och möjligheten till delaktighet och medskapande i Vårdförbundet är vår styrka och utvecklar organisationen.

Demokratin är en förutsättning för att Vårdförbundet ska vara ett starkt förbund.

Mänskliga rättigheter

Vårdförbundet ansluter sig till FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.

Alla ska ha rätt till och tillgång till en god och väl fungerande hälso- och sjukvård som bygger på lika villkor, vetenskap och beprövad erfarenhet.

Alla människor har rätt att leva i ett samhälle som främjar hälsa och där demokratiska fri- och rättigheter råder.

Mångfald

Olika åsikter inom förbundet ska ges möjlighet att föras fram och ska mötas med respekt. I Vårdförbundet är olikheter en tillgång och en möjlighet till utveckling.

Solidaritet

Vårdförbundets arbete bygger på gemensamt ansvar och solidarisk samverkan med och mellan kollegor.

Partipolitiskt obundet

Vårdförbundet är partipolitiskt obundet. När vi tar ställning i frågor sker detta utifrån Vårdförbundets politik och grundläggande värderingar.

Yrkesetik

Som medlem följer du de etiska riktlinjer som är fastställda för respektive yrke. Individens delaktighet, integritet och säkerhet är grundläggande värden som vägleder oss.

Internationellt samarbete

Vårdförbundet bedriver internationellt samarbete tillsammans med kollegor i andra länder för goda villkor och en positiv hälsoutveckling globalt. Allt internationellt samarbete utgår från våra grundläggande värderingar.

1.2 VÅRDFÖRBUNDETS ÄNDAMÅL

I Vårdförbundet ska vi gemensamt

- utveckla och stärka yrket samt främja den enskilde individens utveckling i sin yrkesroll
- förbättra individens och kollektivets villkor och förutsättningar för yrket och möjligheter till utveckling i arbetslivet
- påverka utvecklingen av hälso- och sjukvården på arbetsplatsen, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt påverka utvecklingen i samhällsfrågor

2. Vårdförbundets organisation

Vårdförbundet är en juridisk person. Verksamheten bedrivs för medlem genom följande organisationsstruktur:

- medlem
- förtroendevald
- avdelningsstyrelse
- årsmöte
- förbundsstyrelse
- kongress
- studentstyrelse
- riksklubb

Inom förbundet finns även förbundsråd och avtalsråd.

3. Medlem

3.1 RÄTT TILL MEDLEMSKAP

Du som är legitimerad barnmorska, biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska samt student inom respektive utbildning kan vara medlem i Vårdförbundet. Du kan även vara medlem om du uppfyller legitimationskravet och är yrkesverksam som till exempel chef, egen företagare, forskare eller lärare.

Under förutsättning att du är legitimerad inom någon av professionerna, har du rätt att vara medlem när du är pensionerad, inte längre arbetar inom förbundets verksamhetsområde eller står till arbetsmarknadens förfogande.

Om du ännu inte uppfyller legitimationskravet kan du ansöka om enskilt medlemskap hos förbundsstyrelsen.

3.2 MEDLEMS INTRÄDE OCH TILLHÖRIGHET

Du ansöker om inträde i Vårdförbundet och ditt medlemskap träder i kraft den 1:a i månaden efter att din ansökan har beviljats.

Du är medlem i Vårdförbundet och tillhör den avdelning där du är yrkesverksam eller studerar. Är du inte yrkesverksam eller student ingår du i den avdelning där du är folkbokförd. Om du är bosatt utomlands tillhör du den avdelning där du senast var folkbokförd i Sverige.

Som medlem medger du att Vårdförbundet inhämtar, registrerar och lämnar ut uppgifter som är relevanta för ditt medlemskap och din profession, för ändamål som har samband med ditt medlemskap i Vårdförbundet.

3.3 MEDLEMS RÄTTIGHETER

Som medlem i Vårdförbundet har du rätt att

- delta på möten och aktiviteter inom Vårdförbundet
- delta i val av förtroendevalda tillika skyddsombud på arbetsplatsen
- lämna förslag till avdelningsstyrelsen och förbundsstyrelsen
- lämna motioner till årsmötet och kongressen
- nominera och delta i val av förtroendevalda
- kandidera till förtroendeuppdrag

Som medlem i Vårdförbundet får du kostnadsfri hjälp i ärenden som rör ditt yrke och dina rättigheter i arbetslivet. Ärendet ska ha uppstått efter att ditt medlemskap har trätt i kraft.

För att få biträde i domstol i ett arbetsrättsligt ärende eller i ärende som kan beräknas bli särskilt kostnadskrävande, krävs beslut av förbundsstyrelsen.

Du som är medlem är berättigad till ersättning ur konfliktfonden om medlemskap trätt i kraft senast tre månader innan konflikt bryter ut.

3.4 MEDLEMS ÅTAGANDEN

Som medlem verkar du för Vårdförbundets sammanhållning och utveckling, följer våra grundläggande värderingar och efterlever demokratiskt fattade beslut. Vid ändrade förhållanden lämnar du som medlem uppgifter till Vårdförbundet om din anställning samt aktuella kontaktuppgifter.

3.5 MEDLEMSAVGIFT

Medlemsavgiften fastställs av kongressen.

3.6 MEDLEMS UTTRÄDE

Du avslutar ditt medlemskap i Vårdförbundet skriftligen. Ditt utträde gäller från den 1:a i månaden efter att din begäran har registrerats.

3.7 MEDLEMS UTESLUTNING

Om du inte har betalat medlemsavgiften inom föreskriven tid kan du uteslutas.

Om du uppenbarligen kränker Vårdförbundets stadgar eller på annat sätt verkar mot förbundets intressen kan du uteslutas.

Beslut om uteslutning fattas av förbundsstyrelsen.

3.8 MEDLEMS ÅTERINTRÄDE

Om du har uteslutits ur Vårdförbundet kan du beviljas återinträde av förbundsstyrelsen.

4. Förtroendevald

Förtroendevald i Vårdförbundet är idéburen ledare och demokratiskt vald av medlemmar.

Förtroendevald på arbetsplatsen är tillika skyddsombud.

Skyddsombud i Vårdförbundet är alltid förtroendevald.

Förtroendevald i Vårdförbundet ansvarar för att i dialog med medlemmar lyssna in behov, åsikter och idéer för att tillsammans finna och formulera konstruktiva krav och lösningar.

5. Avdelningsstyrelse

Sammansättning

Avdelningsstyrelsen är verkställande organ för den lokala verksamheten. Mellan avdelningens årsmöten är avdelningsstyrelsen högsta beslutande lokala organ.

Mandatperioden följer kongressperioden.

Uppgift & beslut

Avdelningsstyrelsen leder, samordnar och driver Vårdförbundets verksamhet inom avdelningen i överensstämmelse med stadgar, grundläggande värderingar, kongressbeslut, förbundsstyrelsebeslut samt årsmötesbeslut

- ansvarar för att utifrån gemensam verksamhetsplan ge årsmötet insyn och delaktighet i den lokala verksamheten för kommande år
- utvecklar och genomför mötesplatser inom avdelningen
- är lokal arbetstagarorganisation med de befogenheter som följer av förbundsstyrelsens beslut samt lagar och avtal
- får teckningsrätt genom delegation från förbundsstyrelsen
- ansvarar för dialogen med medlemmar inom avdelningen
- beskriver lokal verksamhet i årsrapport

Medlemsinflytande

Som medlem kan du lämna förslag till avdelningsstyrelsen i ärenden som rör verksamheten inom avdelningen. Medlem ska få svar från avdelningsstyrelsen inom tre månader.

6. Årsmöte

Sammansättning

Årsmötet är avdelningens högsta beslutande organ och ska hållas på hösten, senast den 15 oktober. Medlemmar inom avdelningen har rösträtt. Rösträtt får inte överlåtas.

Kallelse

Kallelse ska skickas till medlemmar inom avdelningen minst 14 dagar före årsmötet.

Uppgift & beslut

Årsmötet

- följer upp och vidareutvecklar den lokala verksamheten utifrån kongressens och förbundsstyrelsens beslut om gemensam verksamhetsplanering
- forum för dialog och diskussion om Vårdförbundets idé och mål
- väljer, senast den 15 oktober året innan kongress, kongressombud och ersättare för dessa samt avdelningsstyrelse för fyra år med 7–11 ledamöter, inklusive ordförande och vice ordförande
- väljer ordförande och vice ordförande
- väljer lokal valberedning med 4–10 ledamöter
- förrättar fyllnadsval vid behov

Medlemsinflytande

Som medlem kan du dels välja de ombud som företräder dig och dels lämna motion till avdelningens årsmöte i ärenden som rör verksamheten inom avdelningen. Motionen behandlas vid kommande årsmöte.

Extra årsmöte

Majoriteten av avdelningsstyrelsen eller en tredjedel av medlemmarna kan kalla till ett extra årsmöte.

7. Förbundsstyrelsen

Sammansättning

Förbundsstyrelsen leder, styr och ansvarar för verksamheten mellan kongresserna. Förbundsstyrelsen består av ledamöter, ordförande samt två vice ordförande. Om ordförande avgår inträder vice ordförande enligt kongressens beslut tills ny ordförande har valts av ordinarie kongress eller extra kongress, dock längst under åtta månader.

Uppgift & beslut

Förbundsstyrelsen

- leder, styr och ansvarar för Vårdförbundets verksamhet i överensstämmelse med stadgar, grundläggande värderingar och kongressbeslut
- formulerar och beslutar om strategier för att nå de mål som kongressen har fastslagit för kongressperioden
- ansvarar för den gemensamma verksamhetsplaneringen
- granskar den lokala verksamheten
- ansvarar för förbundets ekonomi, egendom och förvaltning samt skriver verksamhetsberättelse för föregående år
- utser de personer och funktioner som tecknar firma för Vårdförbundet
- ansvarar för att inhämta synpunkter från förbundsrådet
- ansvarar för Vårdförbundets förhandlingsverksamhet och har rätt att ingå bindande centrala kollektivavtal
- rådgör med avtalsrådet i centrala avtalsfrågor vid utvecklingen av nationella kollektivavtal
- utser två representanter som representerar aktuell sektor i avtalsrådet
- träffar efter samråd med avtalsrådet centrala kollektivavtal, beslutar om slutbud eller vidtar konfliktåtgärder
- beslutar om användning av konfliktfondens medel
- beslutar om lokal arbetstagarorganisationens rätt att sluta kollektivavtal
- ansvarar för att det finns lokal arbetstagarorganisation för medlemmar hos arbetsgivare vars verksamhet är riksomfattande
- beslutar om enskilt medlemskap, medlems uteslutning, medlems återinträde samt om medlem ska få biträde i domstol i arbetsrättsliga ärenden eller i ärenden som kan beräknas bli särskilt kostnadskrävande
- fastställer och upplöser lokal avdelning på avdelningens egen begäran
- ger förutsättningar för den lokala organisationen
- har arbetsgivaransvar för alla anställda i Vårdförbundet

Medlemsinflytande

Som medlem kan du lämna förslag till förbundsstyrelsen i ärenden som rör Vårdförbundets strategier och verksamhet. Medlem ska få svar från förbundsstyrelsen inom tre månader.

8. Kongressen

Sammansättning

Kongressen är förbundets högsta beslutande organ och består av 190 ombud samt förbundsstyrelsens ledamöter. Dessa har rösträtt som inte får överlåtas.

De 190 mandaten fördelas mellan avdelningarna i proportion till antalet röstberättigade medlemmar som avdelningen hade den 31 december året före ordinarie kongress. Varje avdelning har rätt till tre mandat.

Valberedningens ledamöter kallas till kongressen och har yttrande- och förslagsrätt i valfrågor. De förtroendevalda revisorerna kallas till kongressen och har yttrande- och förslagsrätt i revisionsfrågor.

Kallelse

Ordinarie kongress sammanträder vart fjärde år på tid och plats som förbundsstyrelsen bestämmer, dock senast den 31 maj.

Kallelse utgår tre månader innan kongress.

Handlingarna ska skickas till ombud och avdelningar senast fyra veckor före kongress.

Uppgift & beslut

Kongressen

- granskar verksamheten och beviljar förbundsstyrelsen ansvarsfrihet
- beslutar om vision och mål för Vårdförbundets verksamhet under kommande kongressperiod
- väljer förbundsstyrelse med 7–11 ledamöter, inklusive ordförande och två vice ordförande samt successionsordning för dessa
- väljer valberedning med 6–10 ledamöter och beslutar om storlek för förbundsstyrelsen under nästkommande mandatperiod
- väljer 10 av 12 representanter till avtalsrådet
- väljer 4 förtroendevalda revisorer samt 2 ersättare
- beslutar om inriktning av verksamhet och ekonomi
- beslutar om konfliktfondens storlek
- fastställer förbundets organisationsstruktur
- beslutar om medlemsavgiftens storlek

Medlemsinflytande

Som medlem väljer du vilka kongressombud som företräder dig. Du kan skriva motioner till kongressen i ärenden som rör Vårdförbundets vision, mål, långsiktig inriktning samt politiska ställningstaganden för verksamheten. Motionen behandlas vid kommande kongress.

Extra kongress

Extra kongress sammanträder i samband med särskilt viktiga strategiska beslut om förbundsstyrelsen, en tredjedel av medlemmarna eller en majoritet av kongressombuden vill det.

Kallelse skickas till ombuden senast 14 dagar före extra kongress. Extra kongress behandlar endast ärenden för vilka den sammankallats.

9. Riksklubb

Medlemmar anställda inom företag eller myndighet med riksomfattande verksamhet kan samlas och organiseras i en riksklubb. Förbundsstyrelsen beslutar om verksamhet i riksklubb. Syftet är att organisera verksamhet för medlemmar inom företag eller myndighet. Medlemmar i riksklubb väljer en klubbstyrelse. Hur reglerad verksamheten i övrigt ska vara beslutas av förbundsstyrelsen. Det kan exempelvis gälla frågan om förhandlingsmandat för klubbstyrelsen samt fråga om mandatperiod.

10. Studentstyrelse

Verksamheten omfattar de medlemmar som är studenter och som läser till biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska. Studentverksamhet kan finnas lokalt genom studentrepresentant. Aktiviteten i studentverksamhet varierar över tid till följd av studenters olika möjlighet till engagemang. Studentmedlemmar väljer en nationell studentstyrelse. Styrelsen rekryterar och samordnar studentrepresentanterna samt påverkar Vårdförbundet, lärosätena, vården och omvärlden i frågor som berör studenterna och nya i yrket. Studentstyrelsens verksamhet inskränker inte det som anges i kapitel 3 om medlem som är student.

11. Avtalsrådet

Avtalsrådet består av tolv förtroendevalda medlemmar varav kongressen väljer tio. Resterande två väljs av förbundsstyrelsen utifrån den sektor som avtalsområdet representerar.

Avtalsrådet är rådgivande till förbundsstyrelsen i centrala kollektivavtalsfrågor vid utvecklingen, samt inför tecknandet, av centrala kollektivavtal.

12. Förbundsrådet

I förbundsrådet ingår ordförande i avdelningsstyrelserna. I de fall avdelningsordförande sitter i förbundsstyrelsen inträder i första hand vice ordförande i respektive avdelning.

Förbundsrådet är rådgivande till förbundsstyrelsen.

Förbundsrådet sammanträder vid tidpunkt som beslutas av förbundsstyrelsen.

13. Valberedning

Uppgift & beslut

Mellan kongresser och årsmöten förbereder respektive valberedning valen genom att ta fram och föreslå kandidater till uppdrag i Vårdförbundet.

Inför val som förrättas av kongressen ska nomineringarna vara valberedningen tillhanda senast den 31 januari samma år.

Inför val som ska förrättas av årsmöten ska nomineringarna vara valberedningen tillhanda senast den 15 september samma år.

14. Revision

De förtroendevalda revisorerna, tillsammans med den auktoriserade revisorn

- följer och granskar verksamheten i Vårdförbundet utifrån stadgarna, grundläggande värderingar samt de beslut som kongressen, förbundsstyrelsen, årsmötet och avdelningsstyrelsen har fattat

- ansvarar för att granskningen inriktas på att besluten verkställs samt att verksamheten håller sig inom de ramar som stadgarna och kongressbeslut anger
- granskar fortlöpande Vårdförbundets förvaltning och räkenskaper
- kontrollerar att Vårdförbundets verksamhetsberättelse och bokslut upprättas och ger en rättvisande bild av förbundets verksamhet
- avger årligen en revisionsberättelse och uttalar sig om ansvarsfrihet för förbundsstyrelsen, fastställande av resultat och balansräkning samt disposition av vinst eller förlust
- lägger fram sin revisionsberättelse på kongressen

15. Tolkning, tillämpning och ändring av stadgarna

Om det uppkommer frågor om hur dessa stadgar, eller av kongressen fattade beslut ska tolkas eller tillämpas, ska förbundsstyrelsen avgöra frågan. Som stöd för tolkning och tillämpning av stadgarna utgår förbundsstyrelsen från den vid varje tid gällande demokratihandboken. Medlem kan överklaga sådant avgörande hos kongressen.

Beslut om ändring av dessa stadgar fattas av ordinarie eller för stadgeändring särskilt sammankallad kongress. Beslutet ska fattas med minst 3/4 majoritet eller av två på varandra följande kongresser, varav en ska vara ordinarie. Minst fyra månader ska skilja kongresserna åt och den senare kongressen ska fatta beslutet med minst 2/3 majoritet.

16. Upplösning

Beslut om upplösning av Vårdförbundet fattas av två på varandra följande kongresser, varav en ska vara ordinarie. Minst fyra månader ska skilja kongresserna åt, och den senare ska fatta beslutet med minst 2/3 majoritet.

Vid upplösning ska kongressen fatta beslut om vad som sker med Vårdförbundets tillgångar.

Den internationella etiska koden för barnmorskor

Syftet med den internationella sammanslutningen av barnmorskor, International Confederation of Midwives (icm), är att förbättra den vårdkvalitet som erbjuds kvinnor, spädbarn och familjer i hela världen genom utveckling, utbildning och rätt utnyttjande av den professionella barnmorskans kompetens. I linje med icm's mål med kvinnors hälsa och fokuserat på barnmorskan, framhålls följande kod för att vägleda utbildningen, den praktiska verksamheten och forskningen för barnmorskan.

Denna kod tar hänsyn till kvinnor som personer med fullständiga mänskliga rättigheter, söker rättvisa för alla människor och jämlikhet när det gäller tillgång till hälsovård, baseras på ömsesidig respekt och tillit, samt tar hänsyn till varje människas egna värde.

Barnmorskors professionella relation

Barnmorskor respekterar kvinnans informerade rätt till val och stödjer kvinnans acceptering av ansvar för resultatet av sitt val.

Barnmorskor arbetar med kvinnor, stödjer deras rätt att delta aktivt i beslutsfattande om sin vård, och uppmuntrar kvinnor att föra sin egen talan om ämnen rörande sin egen och familjens hälsa i sin kultur och sociala miljö.

Barnmorskor, tillsammans med kvinnor, arbetar med beslutsfattare, både på ett organisatoriskt och ekonomiskt plan, för att definiera kvinnans behov av hälsovård och försäkra att tillgångarna fördelas rättvist med hänsyn till prioritering och tillgänglighet.

Barnmorskor stödjer och stärker varandra i sin professionella verksamhet och när aktivt sin egen och andras självkänsla.

Barnmorskor arbetar tillsammans med andra hälsoprofessioner, konsulterar och remitterar när kvinnans behov av vård överskrider barnmorskans kompetens. Barnmorskor erkänner, inom sitt arbetsområde, individens behov av varandra och försöker aktivt medla i inneboende konflikter.

Barnmorskan har, som en person med moraliskt värde, ansvar som inkluderar plikter av moralisk självrespekt och bevarandet av integritet.

Barnmorskors verksamhetsområde

Barnmorskor erbjuder vård till kvinnor och barnalstrande familjer med hänsyn till kulturella olikheter samtidigt som de arbetar för att eliminera skadliga åtgärder inom respektive kultur.

Barnmorskor uppmuntrar kvinnor inom deras eget sociokulturella sammanhang att ha realistiska förväntningar på barnafödande, med minimumstandard att ingen kvinna skall skadas genom konception och barnafödande.

Barnmorskor använder sina professionella kunskaper för att stärka en säker förlossningshandläggning i alla miljöer och kulturer.

Barnmorskor är lyhörda för de psykiska, fysiska, emotionella och andliga behoven hos kvinnor, som söker hälsovård, oberoende av deras omständigheter.

Barnmorskor agerar som goda förebilder i hälsoupplýsning och friskvård för kvinnor under hela deras livscykel, liksom för familjer och andra hälsoprofessioner.

Barnmorskor söker aktivt personlig, intellektuell och professionell tillväxt genom hela sitt aktiva yrkesliv och integrerar denna tillväxt i sin yrkesverksamhet.

Barnmorskors professionella ansvar

Barnmorskor bevarar i förtroende information från individen för att bevaka rätten till integritet, och använder sitt eget omdöme och varsamhet när information delges andra.

Barnmorskor är ansvariga för sina beslut och handlingar och skall kunna stå till svars för konsekvenserna av dessa i sin vård av kvinnor.

Barnmorskor kan avböja att delta i aktiviteter för vilka de hyser djupt moraliskt motstånd; men avseende barnmorskans individuella samvetsbetänkligheter så skall inte dessa avgörande påverka kvinnans rätt till hälsovård.

Barnmorskor förstår de skadande konsekvenser som våld emot etiska och mänskliga rättigheter har på kvinnor och barns hälsa, och arbetar för att eliminera sådant våld.

Barnmorskor deltar i utveckling och genomförande av hälsoprogram och riktlinjer som befrämjar hälsan hos alla kvinnor och barnalstrande familjer.

Utveckling av barnmorskans kunskaps- och arbetsområde

Barnmorskor försäkrar att utveckling av barnmorskans kunskapsområde baseras på aktiviteter i avsikt att skydda kvinnors rättigheter som individer.

Barnmorskor utvecklar och delar med sig av sin specifika ämneskunskap genom olika processer, så som peer review (kvalitetsgranskning barnmorska av barnmorska) och forskning.

Barnmorskor deltar i formell utbildning av barnmorskestuderande samt andra barnmorskor.

Reviderad vid ICMs Council, maj 1999

Det finns en uppdaterad engelsk version från 2014.

Du kan läsa den på www.internationalmidwives.org

Yrkesetisk kod för biomedicinska analytiker

Biomedicinska analytiker är specialister på olika undersöknings- och analysmetoder och har en avgörande roll för patientsäkerhet och kvalitet. Det är därför nödvändigt att både kunna föra etiska resonemang och göra väl grundade rimlighetsbedömningar.

Biomedicinsk analytiker är ett yrke med en gammal yrkeskultur och dagens utövare bygger vidare på tidigare generationers kunskap. Yrkeskulturen förändras och utvecklas och är en del i kunskapsområdet biomedicinsk laboratorievetenskap. I detta omfattas även normer och värderingar och den etiska koden kopplar samman hela kunskapsområdet och stärker yrkesidentiteten.

Som utövare av sin profession har biomedicinska analytiker ansvar för att utifrån kunskap och kompetens bidra till hälsa, välbefinnande och samhällets utveckling. Den etiska koden är formulerad utifrån biomedicinska analytikers kunskapsområde och det egna yrkesansvaret. Koden ska vägleda och stimulera biomedicinska analytiker i etiska resonemang och ge stöd inför beslut i det dagliga arbetet.

Grundläggande värderingar för biomedicinska analytiker är att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Den yrkesetiska koden har fyra huvudområden som sammanfattar riktlinjerna för ett etiskt förhållningssätt och handlande:

Biomedicinska analytiker och professionen

Biomedicinska analytiker som yrkesutövare

Biomedicinska analytiker och vårdtagaren/kunden

Biomedicinska analytiker och det globala samhället

Biomedicinska analytiker och professionen

Den biomedicinska analytikern ansvarar för att respekten för professionen upprätthålls genom att agera med ärlighet, integritet och pålitlighet.

- utvecklar kontinuerligt sin kompetens och kunskap.
- ingriper om missförhållanden i vården/verksamheten äventyrar människors hälsa eller miljö.
- är öppen för kritisk granskning av sin yrkesutövning.

Biomedicinska analytiker som yrkesutövare

Den biomedicinska analytikern visar respekt för andra yrkesutövares kunskap och arbetar aktivt för samarbete och god arbetsmiljö.

- undervisar och handleder studenter, kollegor och andra yrkesutövare samt vårdtagare.
- tillhandahåller expertis och delar med sig av sin kunskap.
- följer de policyer, lagar och regelverk som gäller arbetsplatsen så länge dessa inte står i strid med professionens etiska riktlinjer.

Biomedicinska analytiker och vårdtagaren/kunden

Den biomedicinska analytikern respekterar och skyddar individens integritet och värdighet.

- ansvarar för hela den analytiska processen från provtagning/undersökning till provsvar.
- tillämpar vetenskapliga framsteg till nytta för vårdtagare/kund.
- ansvarar för och säkerställer att laboratorietjänster utförs med respekt för vårdtagaren/kunden och det organiska materialet.

Biomedicinska analytiker och det globala samhället

Den biomedicinska analytikern är hängiven användningen av biomedicinsk laboratorietenskap för mänsklighetens bästa.

- verkar för att forskning inom biomedicinsk laboratorietenskap förbättrar och utvecklar folkhälsan globalt.
- ansvarar för utveckling av befintliga och etablering av nya standarder för bästa patientsäkerhet och god labororiesed.
- tar ansvar för och skyddar miljön.

Vid IFBLS:s (International Federation of Biomedical Laboratory Science) världskongress i Nairobi 2010 antogs en reviderad yrkesetisk kod för biomedicinska analytiker. Institutet för biomedicinsk laboratorietenskap, IBL, och Vårdförbundet har tillsammans arbetat fram en översättning och anpassning av denna kod.

Yrkesetisk kod för röntgensjuksköterskor

Vårdförbundet och Svensk Förening för Röntgensjuksköterskor, SFR, har tillsammans arbetat fram en yrkesetisk kod för röntgensjuksköterskor. Vårdförbundets kongress beslutade den 13 maj 2008 att ansluta sig till principerna i koden. Vid Svensk Förening för Röntgensjuksköterskors årsmöte den 28 augusti 2008 antogs koden.

Inledning

Röntgensjuksköterskan arbetar i en högteknologisk miljö med omvårdnad, medicin, metodik och medicinsk teknik, vilka utgör kvalitativt olika kunskapsdimensioner som förenas i yrkesutövandet.

Röntgensjuksköterskan verkar för god omvårdnad i vårdmötet och utför undersökningar och behandlingar med hjälp av olika strålningstillämpningar för att framställa optimala bilder med minsta möjliga stråldos och hög patientsäkerhet. Röntgensjuksköterskan verkar för mänskliga rättigheter och kulturella rättigheter, rätten till liv, rätten till värdighet och att alla behandlas med respekt. Omvårdnad är därför respektfull och begränsas inte av ålder, hudfärg, trosuppfattning, kultur, handikapp eller sjukdom, kön, sexuell läggning, nationalitet, politisk åsikt, ras eller social status.

Den yrkesetiska koden har fyra huvudområden som sammanfattar riktlinjerna för ett etiskt förhållningssätt och handlande:

Röntgensjuksköterskan och vårdtagaren

Röntgensjuksköterskan och professionen

Röntgensjuksköterskan och yrkesutövaren i vården

Röntgensjuksköterskan och samhället

Röntgensjuksköterskan och vårdtagaren

Röntgensjuksköterskan respekterar och skyddar individens integritet och värdighet samt lindrar obehag och smärta vid undersökningar och behandlingar.

Röntgensjuksköterskan ansvarar för att minimera stråldoser vid undersökningar och behandlingar.

Röntgensjuksköterskan ansvarar för att ge information i samband med undersökningar och behandlingar och stödjer vårdtagaren inför fortsatta vårdhändelser.

Röntgensjuksköterskan respekterar individens rätt till självbestämmande och ger stöd i hans/hennes beslut.

Röntgensjuksköterskan och professionen

Röntgensjuksköterskan tar ansvar för utvecklingen av sitt kunskapsområde utifrån erfarenhet och evidens.

Röntgensjuksköterskan bedriver forskning och utveckling och ansvarar för att forskningsetiska riktlinjer följs.

Röntgensjuksköterskan är öppen för kritisk granskning av sin yrkesutövning.

Röntgensjuksköterskan medverkar till att prioriteringar i samband med undersökningar och behandlingar görs enligt behovs- och solidaritetsprinciperna.

Röntgensjuksköterskan tar ansvar för vårdens/verksamhetens utveckling.

Röntgensjuksköterskan och yrkesutövaren i vården

Röntgensjuksköterskan verkar för gott samarbete med kollegor och andra i vården.

Röntgensjuksköterskan ingriper för att skydda personer när vårdandet hotas av andra personers handlande.

Röntgensjuksköterskan handleder och undervisar studenter, kollegor och andra yrkesutövare.

Röntgensjuksköterskan visar respekt för andra yrkesutövares kunskap.

Röntgensjuksköterskan och samhället

Röntgensjuksköterskan är en auktoritet inom sitt kunskapsområde.

Röntgensjuksköterskan deltar i hälsobefrämjande åtgärder och förebyggande hälsovård.

Röntgensjuksköterskan agerar på sådant sätt att förtroende och tillit för professionen upprätthålls.

Röntgensjuksköterskan bevarar och skyddar miljön.

ICNs etiska kod för sjuksköterskor

Sjuksköterskans fyra grundläggande ansvarsområden är att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa och lindra lidande. Behovet av omvårdnad är universellt. I vårdens natur ligger respekt för mänskliga rättigheter, inklusive kulturella rättigheter, rätten till liv och egna val, till värdighet och att bli bemött med respekt. Omvårdnad ska ges respektfullt, oberoende av ålder, hudfärg, tro, kulturell eller etnisk bakgrund, funktionsnedsättning eller sjukdom, kön, sexuell läggning, nationalitet, politiska åsikter eller social ställning. Sjuksköterskan erbjuder vård till enskilda personer, familjer och allmänheten samt samordnar sitt arbete med andra yrkesgrupper.

International Council of Nurses (ICN) antog den första etiska koden för sjuksköterskor år 1953. För att den etiska koden alltid ska vara aktuell revideras den efter behov. Den senaste versionen är denna, fastställd år 2012.

ICNs etiska kod

Sjuksköterskornas etiska kod har fyra områden som sammanfattar riktlinjerna för etiskt handlande.

Sjuksköterskan och allmänheten

Sjuksköterskans primära professionella ansvar är i första hand riktat till människor i behov av vård.

I vårdarbetet främjar sjuksköterskan en miljö där mänskliga rättigheter, värderingar, sedvänjor och trosuppfattningar hos enskilda personer, familjer och allmänheten respekteras.

Sjuksköterskan ansvarar för att patienter/enskilda personer får korrekt, tillräcklig och lämplig information på ett kulturellt anpassat sätt, som grund för samtycke till vård och behandling.

Sjuksköterskan behandlar personliga uppgifter konfidentiellt och visar gott omdöme när det gäller hanteringen av dessa uppgifter.

Sjuksköterskan delar ansvar med samhället för att initiera och främja insatser som tillgodoser allmänhetens, och i synnerhet sårbara befolkningsgruppers, hälsa och sociala behov.

Sjuksköterskan verkar för jämlikhet och social rättvisa när det gäller fördelningen av resurser, tillgång till hälso- och sjukvård och andra vård och omsorgstjänster.

Sjuksköterskan uppvisar professionella värden såsom respektfullhet, lyhördhet, medkänsla, trovärdighet och integritet.

Sjuksköterskan och yrkesutövningen

Sjuksköterskan har ett personligt ansvar för sitt sätt att utöva yrket och för att genom kontinuerligt lärande upprätthålla sin yrkeskompetens.

Sjuksköterskan sköter sin hälsa så att förmågan att ge vård inte äventyras.

Sjuksköterskan visar omdöme när det gäller att bedöma sin egen och andras kompetens i samband med egna åtaganden och delegering av ansvar.

Sjuksköterskan uppträder alltid på ett sådant sätt att yrkets anseende stärks och allmänhetens förtroende ökar.

Vid användning av teknik och ny forskning i vårdarbetet ansvarar sjuksköterskan för att vården sker i överensstämmelse med patientens säkerhet, värdighet och rättigheter.

Sjuksköterskan medverkar till en vårdkultur som främjar ett etiskt förhållningssätt och en öppen dialog.

Sjuksköterskan och professionen

Sjuksköterskan har huvudansvaret för att utarbeta och tillämpa godtagbara riktlinjer inom omvårdnad, ledning, forskning och utbildning.

Sjuksköterskan utvecklar aktivt en kärna av forskningsbaserad professionell kunskap som stöd för en evidensbaserad verksamhet.

Sjuksköterskan medverkar aktivt till att utveckla och upprätthålla omvårdnadens värdegrund.

Genom sin yrkesorganisation medverkar sjuksköterskan till att skapa och upprätthålla säkra och rättvisa sociala och ekonomiska arbetsförhållanden inom sjuksköterskeyrket.

Sjuksköterskan arbetar för en hållbar miljö och är medveten om miljöns betydelse för hälsa.

Sjuksköterskan medverkar till en etisk organisationskultur och tar ställning mot oetiska metoder och förhållanden.

Sjuksköterskan och medarbetare

Sjuksköterskan verkar för gott samarbete och respekterar kollegor och medarbetare.

Sjuksköterskan ingriper på lämpligt sätt för att skydda enskilda personer, familjer och allmänhet när deras hälsa är hotad av medarbetare eller andra personers handlande.

Sjuksköterskan vidtar lämpliga åtgärder för att stödja och vägleda medarbetare att utveckla högre etisk medvetenhet.

*Copyright © 2012 – ICN International Council of Nurses
Översättning 2014 av Svensk Sjuksköterskeförening*

Vårdförbundet är ett växande yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen. Vi är 114 000 sjuksköterskor, barnmorskor, biomedicinska analytiker och röntgensjuksköterskor som arbetar för en personcentrerad säker vård och ett hållbart yrkesliv. Tillsammans utvecklar vi villkor, yrke och vård.

vardforbundet.se